

การพัฒนาารูปแบบการนิเทศเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา
โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย สังกัด เทศบาลนครนครศรีธรรมราช
The Development of a Supervision Model to Enhance Educational
Quality at Wat Salameechai Municipal School, under Nakhon Si
Thammarat Municipality

พรพิมล ราชกิจกำธร Pornpimol Ratchakitkamthorn
โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช
Wat Salameechai Municipal School, under the Nakhon Si Thammarat
Municipality prnang2512@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการในการพัฒนารูปแบบการนิเทศ 2) พัฒนารูปแบบการนิเทศ 3) ทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ และ 4) ประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้นิเทศ 7 คน ครูผู้รับการนิเทศ 30 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 จำนวน 381 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบทดสอบ และแบบสังเกต สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า Wilcoxon Signed Ranks Test และค่า t-test แบบ dependent

ผลการวิจัย พบว่า

1) ความต้องการในการพัฒนารูปแบบการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีความต้องการสูงสุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือด้านการพัฒนาบุคลากรทางการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล ตามลำดับ

2) รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น มีชื่อว่า ซีไอพีอี โมเดล (CEIPE Model) ประกอบด้วยกระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การคัดกรองระดับความรู้ความสามารถ 2) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศและครู 3) การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ 4) การดำเนินงานนิเทศ และ 5) การประเมินผลการนิเทศ

3) ผลการทดลองใช้ CEIPE Model พบว่า 1) ครูผู้นิเทศมีสมรรถภาพการนิเทศอยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก และมีภาวะผู้นำทางวิชาการเพิ่มขึ้น 2) ครูผู้รับการนิเทศมีความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้พัฒนาขึ้นสู่ระดับสูงมาก และ 3) นักเรียนทุกระดับชั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยืนยันว่ารูปแบบการนิเทศส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

4) ความพึงพอใจของครู ครูผู้รับการนิเทศมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศ CEIPE Model โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพึงพอใจมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, การนิเทศ, การยกระดับคุณภาพการศึกษา.

Abstract

This research aimed to: 1) study the needs for developing a supervision model, 2) develop the supervision model, 3) implement the model, and 4) evaluate teacher satisfaction toward the supervision model for enhancing educational quality at Wat Salameechai Municipal School. The study employed a Research and Development (R&D) methodology. The sample consisted of 7 supervisors, 30 supervisee teachers, and 381 elementary students (Grades 1–6). The research instruments included questionnaires, tests, and observation forms. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, the Wilcoxon Signed Ranks Test, and the dependent samples t-test.

The research findings were as follows

1) The overall need for developing a supervision model was at a high level. The highest need was in instructional management, followed by teaching staff development, and measurement and evaluation, respectively.

2) The developed supervision model, titled the "CEIPE Model," consists of five stages: 1) Screening competency levels, (2) Establishing positive relationships between supervisors and teachers, 3) Providing pre-supervision knowledge, 4) Implementing the supervision process, and 5) Evaluating supervision outcomes.

3) The findings from the implementation of the CEIPE Model revealed that: 1) the supervisors exhibited supervisory competencies at a high to very high level and demonstrated increased instructional leadership; 2) the supervisees' post-test

knowledge scores were significantly higher than their pre-test scores at the .05 level, with their learning management competency improving to a very high level; and 3) students across all grade levels achieved significantly higher post-test academic performance at the .05 level, confirming that the supervision model directly impacts the enhancement of learner quality.

4 Teacher Satisfaction Overall, the supervised teachers expressed the highest level of satisfaction toward the CEIPE Supervision Model, with the highest score specifically in specify area if any.

Key Words: Model Development, Supervision, Enhancing Educational Quality.

บทนำ

การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาในระดับฐานรากภายใต้กระบวนการทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการปฏิรูปเชิงโครงสร้างที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา แม้ว่าหลักสูตรดังกล่าวจะมีคุณลักษณะเด่นในแง่ของความยืดหยุ่นที่เปิดโอกาสให้แต่ละสถานศึกษาสามารถบูรณาการหลักสูตรให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของท้องถิ่นและความต้องการของชุมชนได้อย่างมีนัยสำคัญ แต่ในมิติของการนำไปปฏิบัติจริงกลับพบสภาวะความล้าหลังและความซับซ้อนเชิงทฤษฎีที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งคือความไม่ชัดเจนและการทับซ้อนของมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการศึกษาของครูผู้สอนในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่ควรจะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) หลักฐานเชิงประจักษ์ที่สะท้อนถึงวิกฤตการณ์คุณภาพการศึกษา เห็นได้ชัดจากการประเมินคุณภาพภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในรอบทศวรรษที่ผ่านมา ข้อมูลสถิติระบุว่าสถานศึกษาในระดับประถมศึกษาและขยายโอกาสทางการศึกษาจำนวนมากมีผลการประเมินอยู่ในระดับที่ต้องเร่งปรับปรุง โดยเฉพาะในมิติด้านคุณภาพผู้เรียนซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 น. 152-155) สถิตินี้ระบุว่าปัญหาหลักที่สถานศึกษาไม่ได้รับการรับรองคุณภาพคือ มาตรฐานที่ 5 เกี่ยวกับความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ผลลัพธ์ดังกล่าวเป็นสัญญาณเตือนให้หน่วยงานต้นสังกัดและผู้บริหารสถานศึกษาต้องหันมาให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการและการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การนิเทศการศึกษาจึงถูกยกให้เป็นเครื่องมือทางยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญสูงสุดในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ครูสามารถปรับปรุงพฤติกรรมจัดการ

เรียนรู้และยกระดับสมรรถนะในวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2553 น. 68-72)

โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ในฐานะสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่มีภาระหน้าที่ในการบ่มเพาะนักเรียนจำนวน 1,987 คน (อ้างอิงข้อมูลมิถุนายน 2567) เผชิญกับความท้าทายในการจัดการเรียนรู้ท่ามกลางความหลากหลายของผู้เรียน แม้โรงเรียนจะกำหนดนโยบายวิชาการที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการพัฒนาตามศักยภาพรายบุคคล แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมยังคงอยู่ในสถานะที่ไม่น่าพึงพอใจเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ร้อยละ 70 จากการวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนย้อนหลัง พบว่าค่าเฉลี่ยร้อยละของนักเรียนในปีการศึกษา 2565 อยู่ที่ 62.56 และในปีการศึกษา 2566 อยู่ที่ 63.74 ซึ่งสะท้อนถึงอัตราการพัฒนาที่ค่อนข้างคงที่แต่ยังไม่บรรลุเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้ ผลการประเมินระดับชาติยังแสดงให้เห็นถึงจุดอ่อนในรายวิชาทักษะพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญ (โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย เทศบาลนครนครศรีธรรมราช, 2565 – 2566 น. 74-86) ข้อบ่งชี้จากคะแนนเหล่านี้ระบุว่านักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการการเรียนรู้ที่ล่าช้าและไม่สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งนี้มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียน ผู้บริหารและคณะครูจึงเห็นพ้องกันว่า การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนที่มีประสิทธิภาพและเป็นระบบสูงกว่าที่เคยปฏิบัติมาในอดีต คือทางออกที่จำเป็นอย่างยิ่งในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาแห่งนี้

การออกแบบแนวทางการแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดจากการนิเทศการสอนสากลของนักวิชาการระดับโลก ได้แก่ แกลทฮอร์น (Glatthorn) กลีคแมน (Glickman) และโคแกน (Cogan) แนวคิดเหล่านี้เน้นย้ำว่าการนิเทศไม่ใช่เพียงการกำกับติดตาม แต่เป็นกลยุทธ์การพัฒนาวิชาชีพที่ต้องอาศัยสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ การนิเทศที่มีประสิทธิภาพต้องคำนึงถึงวุฒิภาวะทางอาชีพ ความแตกต่างในด้านความรู้ ความสามารถ และแรงจูงใจของแต่ละบุคคล หลักการสำคัญของการนิเทศเชิงพัฒนาการตามทัศนะของกลีคแมนระบุว่า ครูที่มีระดับความเชี่ยวชาญแตกต่างกันต้องการรูปแบบการนิเทศที่จำเพาะเจาะจง เช่น ครูบรรจุใหม่หรือครูที่ยังมีทักษะการสอนจำกัดอาจต้องการการนิเทศแบบชี้แนะข้อมูล ในขณะที่ครูที่มีความเชี่ยวชาญสูงอาจต้องการการนิเทศแบบไม่ชี้แนะ หรือแบบพัฒนาตนเอง การสร้างทางเลือกในการนิเทศจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ครูเกิดความพึงพอใจและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน นอกจากนี้ การนิเทศยังต้องอาศัยหลักการของศาสตร์การสอนผู้ใหญ่ และการสร้างบรรยากาศที่ให้เกียรติและไว้วางใจกัน โดยกระบวนการนิเทศที่ผสมผสานระหว่างการบรรยายเชิงทฤษฎี การสาธิตการสอน การฝึกปฏิบัติ และการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เป็นลำดับขั้นตอน จะช่วยให้ครูสามารถเปลี่ยนผ่านความรู้สู่การปฏิบัติในชั้นเรียนได้อย่างแท้จริง

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยจึงได้ทำการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบซีอีไอพีอี โมเดล "CEIPE Model" ซึ่งเป็นนวัตกรรมเชิงระบบที่ออกแบบมาเพื่อแก้ไขปัญหาคุณภาพการศึกษาในระดับโรงเรียนอย่างเบ็ดเสร็จ รูปแบบนี้มีจุดเด่นอยู่ที่กระบวนการ 5 ขั้นตอนทั้งมิติด้านวิชาการและมิติด้านจิตวิทยาการนิเทศเข้าด้วยกัน รูปแบบซีอีไอพีอีไม่เพียงแต่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นของนักเรียนเท่านั้น แต่ยังมุ่งเน้นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ภายในโรงเรียนเทศบาลวัดศาลาลำมีชัย เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีเงื่อนไขสำคัญคือความมุ่งมั่นตั้งใจของครู การสนับสนุนจากผู้บริหารในด้านทรัพยากร และการสร้างขวัญกำลังใจที่เป็นระบบ

การวิจัยและพัฒนาในครั้งนี้ มุ่งเน้นการทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบซีอีไอพีอีผ่านตัวบ่งชี้หลายมิติ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญอย่างเข้มข้น เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคลากรและนักเรียนของโรงเรียนเทศบาลวัดศาลาลำมีชัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการการนิเทศเบื้องต้นพบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศในระดับ "มากที่สุด" ในด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสะท้อนถึงความพร้อมและความกระตือรือร้นของบุคลากรในการรับการพัฒนา สิ่งนี้เป็นสัญญาณบวกที่ชี้ให้เห็นว่าหากมีระบบการนิเทศที่ตอบโจทย์ความต้องการจริง ครูจะสามารถยกระดับศักยภาพของตนเองไปสู่ระดับสากลได้ การเปลี่ยนแปลงที่คาดหวังจากการนำรูปแบบซีอีไอพีอีไปใช้นั้น ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่คะแนนสอบของนักเรียนที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และการพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ครูผู้รับการนิเทศจะได้รับโอกาสในการเลือกรับวิธีการนิเทศที่ตนเองสนใจ ภายใต้การแนะนำจากผู้บริหารและผู้นิเทศมืออาชีพ ซึ่งถือเป็นหัวใจของการบริหารงานวิชาการยุคใหม่

การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบซีอีไอพีอีสำหรับโรงเรียนเทศบาลวัดศาลาลำมีชัย จึงมิใช่เพียงภารกิจในการแก้ปัญหาคะแนนสอบตกต่ำในระยะสั้น แต่เป็นการวางรากฐานเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาที่แท้จริง การร้อยเรียงกระบวนการนิเทศที่เน้นความสัมพันธ์และความแตกต่างระหว่างบุคคลเข้ากับความเป็นระบบเชิงวิชาการ จะช่วยปิดช่องว่างความล้มเหลวที่เกิดจากการใช้หลักสูตรแกนกลางในอดีต รายงานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งนำเสนอเส้นทางพัฒนาที่ชัดเจน เริ่มจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาเชิงลึก การสังเคราะห์ทฤษฎีที่น่าเชื่อถือ และการสร้างนวัตกรรมที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพอย่างรอบด้าน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนในระดับที่น่าพึงพอใจ และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองและชุมชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชสีปไป ซีอีไอพีอีจึงเป็นความหวังใหม่ในการเปลี่ยนโฉมการนิเทศภายในสถานศึกษาไทยให้ก้าวสู่ความเป็นมืออาชีพ และตอบสนองต่อพลวัตของการศึกษาระดับโลกอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความต้องการของบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช
- 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช
- 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการนิเทศในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช
- 4) เพื่อประเมินระดับความพึงพอใจ และทัศนคติของครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อกระบวนการนิเทศแบบใหม่ ของโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) เป็นแกนกลางในการดำเนินงาน ที่ผ่านการทดสอบและรับรองคุณภาพอย่างเป็นระบบ

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้การวิจัยสะท้อนภาพรวมและมีความแม่นยำ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในปีการศึกษา 2567 ดังนี้

ประชากร ประกอบด้วยคณะครูจำนวน 87 คน และนักเรียนรวม 1,987 คน ของโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย

กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อคัดสรรกลุ่มทดลองที่พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย ครูจำนวน 37 คน (แบ่งเป็นครูผู้นิเทศ 7 คน และครูผู้รับการนิเทศ 30 คน) และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 รวมทั้งสิ้น 381 คน จากห้องเรียนที่เป็นตัวแทนของแต่ละระดับชั้น

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสำรวจสภาพปัญหาและวิเคราะห์ความต้องการ ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (Literature Review) เพื่อหาช่องว่างของการพัฒนา (Development Gap) กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูผู้รับการนิเทศ จำนวน 30 คน ทำหน้าที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการในการนิเทศการสอน เครื่องมือสำคัญคือแบบสอบถามประเมินความต้องการการนิเทศการสอนของครู ซึ่งครอบคลุม 5 มิติสำคัญ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล และการพัฒนาสมรรถนะส่วนบุคคล การตรวจสอบเครื่องมือ ค่าความเที่ยงตรง โดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาค่า IOC เพื่อกำหนดทิศทางของการออกแบบรูปแบบการนิเทศ

ระยะที่ 2 การพัฒนาและสร้างต้นแบบรูปแบบการนิเทศ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ คือ แบบประเมินรูปแบบการนิเทศ สำหรับให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบองค์ประกอบ 5 ขั้นตอนของ CEIPE Model และ คู่มือการนิเทศภายใน โดยนำข้อมูลจากระยะที่ 1 มาเป็นฐาน กลุ่มเป้าหมายในระยะนี้ คือ ผู้เชี่ยวชาญระดับทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (ด้านการบริหารการศึกษาและนิเทศ) ทำหน้าที่ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของร่างรูปแบบการนิเทศที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตรวจสอบเครื่องมือโดยเน้นการตรวจสอบเชิงเนื้อหา (Content Validity) ใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) หรือการใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC เพื่อยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบก่อนนำไปทดลองใช้ ซึ่งผลการประเมินพบว่าเครื่องมือทุกชิ้นมีความเที่ยงตรงสูง ($IOC > 0.80$) นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาเครื่องมือประกอบการนิเทศอีก 7 ฉบับ เช่น แบบประเมินสมรรถภาพการนิเทศ และแบบสังเกตพฤติกรรมการสอน เป็นต้น

ระยะที่ 3 การทดลองภาคสนามและศึกษาผลการใช้รูปแบบ เป็นการนำนวัตกรรมไปใช้จริงในวงรอบการศึกษา มีกลุ่มเป้าหมาย คือ ครูผู้นิเทศ จำนวน 7 คน ใช้รูปแบบ CEIPE ในการนิเทศติดตาม ครูผู้รับการนิเทศ จำนวน 30 คน รับการนิเทศและทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลังการใช้รูปแบบ และนักเรียนชั้น ป.1 – ป.6 จำนวน 381 คน เป็นกลุ่มเป้าหมายปลายทางเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มขึ้น เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ สำหรับครู (Pre-test / Post-test) แบบสังเกตพฤติกรรมการสอน สำหรับครูผู้นิเทศใช้ประเมินครูผู้รับการนิเทศ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนทั้ง 381 คน ตรวจสอบเครื่องมือโดยใช้แบบทดสอบ วิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น และใช้แบบสังเกต ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (Inter-rater Reliability)

ระยะที่ 4 การประเมินความพึงพอใจและปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจของครูและผลการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ครูผู้รับการนิเทศ จำนวน 30 คน ตอบแบบประเมินความพึงพอใจหลังเสร็จสิ้นกระบวนการนิเทศทั้งหมด ใช้การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพิณิจ (Face Validity) และหาค่าความเชื่อมั่น (Alpha Co-efficient) เพื่อให้มั่นใจว่าเครื่องมือสามารถวัดความรู้สึกพึงพอใจได้อย่างถูกต้อง พร้อมทั้งจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อถอดบทเรียน (AAR) เกี่ยวกับอุปสรรคและปัจจัยส่งเสริม ข้อมูลเชิงคุณภาพเหล่านี้ถูกนำมาสังเคราะห์ร่วมกับผลทางสถิติเพื่อปรับปรุงโครงสร้างของ CEIPE Model ให้มีความยืดหยุ่นและเป็นต้นแบบที่สามารถขยายผลไปยังสถานศึกษาอื่นได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์แต่ละข้อ ดังนี้

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่ออธิบายระดับความต้องการและพึงพอใจ

2. สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ t-test แบบ Dependent เพื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทดลอง และ Wilcoxon Signed Ranks Test สำหรับข้อมูลที่ไม่เป็นเส้นตรง

3. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรม

ผลการวิจัย

การดำเนินการพัฒนารูปแบบการนิเทศ CEIPE Model ก่อให้เกิดข้อค้นพบที่สำคัญซึ่งสะท้อนถึงความสำเร็จในการแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 การศึกษาความต้องการของบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาความต้องการของครูที่มีต่อการนิเทศภายใน พบว่าบุคลากรส่วนใหญ่มีความตื่นตัวและเห็นความสำคัญของการได้รับการนิเทศในระดับมาก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการการนิเทศการสอนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

ลำดับที่	ระดับความต้องการการนิเทศ	ความต้องการการนิเทศการเรียนการสอน		
		MEAN	S.D.	ระดับ
1.	ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.40	0.26	มาก
2.	ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.53	0.27	มากที่สุด
3.	ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.43	0.29	มาก
4.	ด้านการวัดผลประเมินผล	4.44	0.31	มาก
5.	ด้านการพัฒนาบุคลากรทางการสอน	4.45	0.26	มาก
รวม		4.43	0.24	มาก

จากตารางที่ 1 ผู้วิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการการนิเทศการสอนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความต้องการในด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ 4.53 ด้านการพัฒนาบุคลากรทางการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.45 ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย

4.44 ด้านสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.43 และด้านการพัฒนาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 4.40 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 การพัฒนารูปแบบการนิเทศในการยกระดับคุณภาพ การศึกษา โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยมีหลักการ คือ เน้นการนิเทศที่เป็นกัลยาณมิตร คำนึงถึงความแตกต่างของครู และใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการ พัฒนา ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบการนิเทศที่มีขั้นตอนสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบที่มีชื่อว่า ซีอีไอพีอี โมเดล (CEIPE Model) มีกระบวนการนิเทศ CEIPE 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) Classifying (C) การคัด กรองเพื่อแยกประเภทครูตามระดับความสามารถและความมุ่งมั่น เพื่อเลือกวิธีการนิเทศที่เหมาะสม 2) Establishing (E) การสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ ลดระยะห่างระหว่างผู้นิเทศ และครูผู้รับ การนิเทศ 3) Informing (I) การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้ด้าน Active Learning และ การนิเทศแนวใหม่ 4) Proceeding (P) ขั้นการนิเทศ ประกอบด้วยการประชุมก่อนสังเกตการสอน การสังเกตการสอนจริง และการประชุมสะท้อนผล 5) Evaluating (E) การรวบรวมข้อมูลหลังการ นิเทศเพื่อประเมินความก้าวหน้าของครูและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศในการยกระดับคุณภาพ การศึกษา ของโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช พบว่า ผลการ ทดลองนำ CEIPE Model ไปใช้จริงเป็นเวลาหนึ่งภาคการศึกษา พบความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ 3 ระดับ ดังนี้

ระดับครูผู้นิเทศ ครูผู้นิเทศที่ใช้รูปแบบพัฒนาตนเอง และให้คำปรึกษา มีสมรรถภาพ ในการนิเทศอยู่ในระดับสูงมาก ขณะที่กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่ารูปแบบนี้ ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจ และทักษะการเป็นผู้นำทางวิชาการให้แก่ครูผู้นำได้

ระดับครูผู้รับการนิเทศ ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศหลังการ ทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ สมรรถภาพการจัดการ เรียนรู้ของครูทุกกลุ่ม (ทั้งแบบชี้แนะ เพื่อนช่วยเพื่อน และพัฒนาตนเอง) พัฒนาขึ้นมาอยู่ในระดับสูง มากอย่างสม่ำเสมอ

ระดับนักเรียน คะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้ของนักเรียนทุกระดับชั้นและทุกห้องที่ ได้รับการนิเทศด้วย CEIPE Model มีค่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 สิ่งนี้ยืนยันว่ากระบวนการนิเทศที่ถูกคน และถูกจุด ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 4 การประเมินระดับความพึงพอใจ และทัศนคติของครูผู้รับ การนิเทศที่มีต่อกระบวนการนิเทศแบบใหม่ ของโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย สังกัดเทศบาลนคร นครศรีธรรมราช พบว่า ครูผู้รับการนิเทศมีความพึงพอใจต่อ CEIPE Model ในภาพรวมอยู่ในระดับ

มากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบลำดับความพึงพอใจ ดังนี้ 1) ด้านกระบวนการนำรูปแบบไปใช้ ครูประทับใจความต่อเนื่องของขั้นตอนและความชัดเจนของปฏิทินปฏิบัติงาน 2) ด้านผลของการใช้รูปแบบ ครูรู้สึกว่าคุณภาพการสอนดีขึ้น และเห็นความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างชัดเจน 3) ด้านองค์ประกอบของรูปแบบความเหมาะสมของเครื่องมือสังเกตการสอนและคู่มือประกอบการทำงาน นอกจากนี้ จากการสอบถามเชิงลึก ครูระบุว่า ความมุ่งมั่นจริงใจของผู้บริหารและการสนับสนุนด้านสื่อ อุปกรณ์ รวมถึงการสร้างขวัญกำลังใจ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ครูเข้าร่วมกระบวนการนิเทศด้วยความเต็มใจและมีความสุข

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 1 การวิเคราะห์สภาพความต้องการจำเป็นและปัญหาพื้นฐานในการนิเทศการสอน จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการนิเทศ พบว่า ภาพรวมความต้องการของบุคลากรทางการศึกษาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าระบบการนิเทศเดิมยังไม่สามารถตอบสนองต่อการปฏิบัติงานของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความต้องการในด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งแสดงถึงภาวะวิกฤตที่ครูผู้สอนรู้สึกว่าคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการขาดความชัดเจนในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ

ความต้องการในระดับมากที่สุดในด้านการจัดการเรียนการสอน ชี้ให้เห็นว่าครูไทยในสังกัดท้องถิ่นเผชิญกับแรงกดดันจากการประกันคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานที่ 5 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ซึ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียนในด้านทักษะและความสามารถตามหลักสูตร ปัญหานี้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่ระบุว่าผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการบริหารวิชาการและการกำกับติดตามที่ต่อเนื่อง การที่ค่าเฉลี่ยความต้องการด้านการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในลำดับสุดท้าย แม้จะยังอยู่ในระดับมาก แต่อาจตีความได้ว่าครูมีความเข้าใจในตัวหลักสูตรในเชิงทฤษฎีอยู่แล้ว แต่ปัญหาสำคัญอยู่ที่ช่องว่างระหว่างหลักสูตรและการนำไปใช้จริงในชั้นเรียน

นอกจากนี้ การวิเคราะห์เชิงลึกระบุว่ากรณีศึกษาภายในโรงเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความร่วมมือและลดภาระงานที่ซ้ำซ้อน ความต้องการที่อยู่ในระดับสูงนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจามรี เชื้อชัย (2564) ชมภ์พลอย จิตติแสง สุนิสา วงศ์อารีย์ และ พงษ์นิมิตร พงษ์ภิญโญ (2567) ซึ่งพบว่าโรงเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ต้องการคู่มือและเครื่องมือการนิเทศที่ชัดเจนและครอบคลุม สาเหตุที่ครูมีความต้องการการนิเทศเพิ่มขึ้นอาจสืบเนื่องมาจากสถานะที่ศึกษานิเทศก์จากส่วนกลางมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถเข้าถึงโรงเรียนได้อย่างทั่วถึง ทำให้การนิเทศภายในกลายเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาคุณภาพ

การอภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 2 การพัฒนารูปแบบการนิเทศซีไอพีอี โมเดล (CEIPE Model) และการสังเคราะห์เชิงทฤษฎี ผลการพัฒนาได้นำไปสู่รูปแบบการนิเทศ ซีไอพีอี โมเดล (CEIPE Model) ซึ่งมีชื่อเต็มว่า Classifying, Establishing, Informing, Proceeding, and Evaluating รูปแบบนี้ไม่ได้ถูกสร้างขึ้นอย่างลอยตัว แต่เป็นการปรับแต่งจากฐานคิดเชิงระบบ เพื่อให้เข้ากับบริบทของครูไทย กระบวนการทั้ง 5 ขั้นตอนนี้มีนัยสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพที่แตกต่างจากการนิเทศแบบดั้งเดิมที่มักเน้นการตรวจตราและจับผิด สอดคล้องกับผลการศึกษาของจอยซ์และเชาเวอร์ (Joyce and Showers. 1988 cited by Costa and Garmston, 2002: 38) ที่พบว่า การฝึกอบรมในภาคทฤษฎีด้วยการบรรยายเพียงอย่างเดียว นั้น ผู้เรียนได้รับความรู้ในระดับต่ำ แต่หากใช้การพัฒนาบุคลากรด้วยวิธีที่ผสมผสานกันระหว่างการบรรยายทางทฤษฎี การสาธิต การฝึกปฏิบัติ และการให้ข้อมูลย้อนกลับ หรือการช่วยเหลือ แนะนำการฝึกปฏิบัติ ตลอดจนติดตามเป็นระยะในการนำไปใช้จริงในชั้นเรียน เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้บุคลากรได้รับความรู้ในระดับสูงมาก และสอดคล้องกับแนวคิดการนิเทศการสอนของ วัชรรา เล่าเรียนดี (2553: 98, 222) และสุวิมล ว่องวานิช (2550 : 22, 29) ที่กล่าวว่า ผู้ทำหน้าที่นิเทศจะต้องมีความรู้ความสามารถด้านหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้และการวิจัย และผ่านการอบรมทางด้านเทคนิคและทักษะวิธีการนิเทศแบบต่าง ๆ

การอภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 3 ประสิทธิภาพของการทดลองใช้รูปแบบซีไอพีอี โมเดล (CEIPE Model) ต่อสมรรถภาพครูและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เมื่อนำรูปแบบการนิเทศดังกล่าวไปทดลองใช้ในภาคสนาม ผลลัพธ์แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งในส่วนของความรู้ความเข้าใจของครูและผลการเรียนรู้ของนักเรียน สิ่งนี้ยืนยันว่าการนิเทศที่เน้นกระบวนการ ความยืดหยุ่น และความสัมพันธ์ สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับวัชรรา เล่าเรียนดี (2550: 37, 141–142 อ้างถึงใน Stephen Brookfield. 1986; Glickman. 1995: 80–81) ได้สรุปหลักการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ ดังนี้ 1) ต้องคำนึงถึงความต้องการที่จะรู้ของแต่ละบุคคลเป็นหลัก 2) การเรียนรู้ของผู้ใหญ่อาศัยความรู้เดิมแลประสบการณ์เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ 3) สภาพแวดล้อมสะดวกสบาย และเหมาะสม 4) ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง ผู้ใหญ่มองตนเองว่าเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อชีวิตของตนเอง 5) เป้าหมายการเรียนรู้ ของผู้ใหญ่จะมุ่งในเรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตเพื่อการแก้ปัญหา 6) การเรียนรู้ของผู้ใหญ่เกิดจากแรงจูงใจ ภายในมากกว่าแรงจูงใจภายนอก และสอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอน ครูวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีแววความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ ของเกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (2552) และการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา ของวัชรรา เครือคำอ้าย (2552) ที่พบว่าหลังจากการใช้

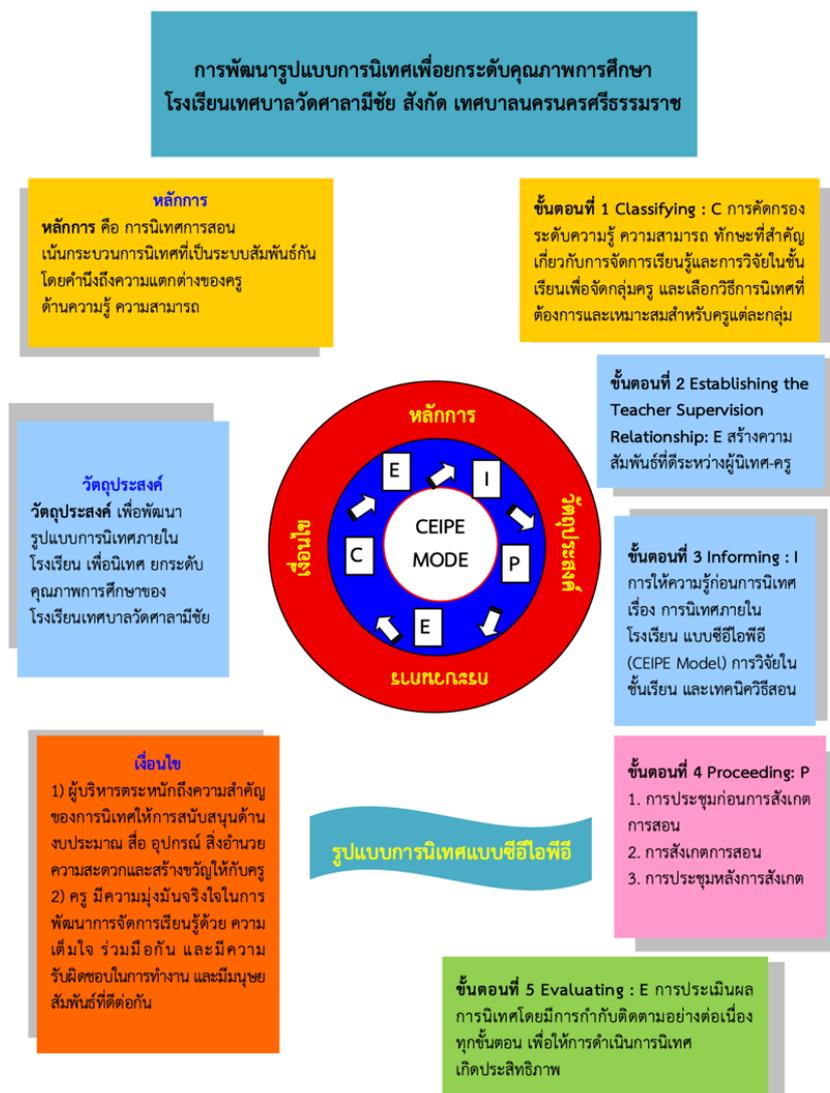
รูปแบบการนิเทศการสอนที่พัฒนาขึ้น ครูผู้นิเทศหรือครูที่เลี้ยงมีสมรรถนะการนิเทศเพิ่มสูงขึ้น ครูผู้สอนหรือนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เพิ่มสูงขึ้น และนักเรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายที่คาดหวังเพิ่มสูงขึ้น

การอภิปรายผลการวิจัยข้อที่ 4 ความพึงพอใจของครูและปัจจัยขับเคลื่อนความสำเร็จของระบบนิเทศ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ข้อมูลนี้มีความหมายอย่างยิ่งในเชิงจิตวิทยาการบริหาร เนื่องจากความสนใจเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้ระบบนิเทศได้รับการยอมรับ ครูให้คะแนนความพึงพอใจลำดับที่ 1 ต่อด้านกระบวนการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งสะท้อนว่าขั้นตอนของ CEIPE Model มีความต่อเนื่อง สอดคล้อง และไม่สร้างความกดดันให้แก่ครู โดยความพึงพอใจที่สูงในระดับมากที่สุดนี้สามารถวิเคราะห์สาเหตุเชิงลึกได้จากหลายมิติ ได้แก่ 1) การลดภาวะโดดเดี่ยว ครูรู้สึกว่าการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนช่วยให้มีที่ปรึกษาและไม่ต้องเผชิญปัญหาในห้องเรียนเพียงลำพัง 2) ความรู้สึกในคุณค่าของตนเอง เมื่อครูเห็นผลลัพธ์ว่าคะแนนของนักเรียนดีขึ้นจากการปรับเปลี่ยนการสอนตามคำแนะนำในการนิเทศ จะเกิดแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาตนเองต่อ 3) การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ข้อมูลวิจัยระบุว่าความพึงพอใจของครูเกิดจากผู้บริหารที่ตระหนักถึงความสำคัญและสนับสนุนงบประมาณ สื่อ และอุปกรณ์อำนวยความสะดวก ปัจจัยความสำเร็จของรูปแบบ CEIPE ยังเชื่อมโยงกับเงื่อนไขการนำไปใช้ ซึ่งผู้วิจัยได้ระบุไว้ชัดเจนว่าต้องอาศัยความมุ่งมั่นจริงจังของครู และการสร้างขวัญและกำลังใจจากฝ่ายบริหาร สอดคล้องกับแนวคิดของ Pask and Joy (2007) ที่ระบุว่ากระบวนการนิเทศจะได้รับการยอมรับก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นตรงกับความต้องการและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานจริงได้

องค์ความรู้

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ที่เป็นกระบวนการ และขั้นตอนการนิเทศการศึกษา ในชื่อ ซีไอพีอี โมเดล (CEIPE Model) มีกระบวนการนิเทศ CEIPE 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) Classifying (C) การคัดกรองเพื่อแยกประเภทครูตามระดับความสามารถและความมุ่งมั่น เพื่อเลือกวิธีการนิเทศที่เหมาะสม 2) Establishing (E) การสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ ลดระยะห่างระหว่างผู้นิเทศ และครูผู้รับการนิเทศ 3) Informing (I) การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้ด้าน Active Learning และการนิเทศแนวใหม่ 4) Proceeding (P) ขั้นการนิเทศ ประกอบด้วยการประชุมก่อนสังเกตการสอน การสังเกตการสอนจริง และการประชุมสะท้อนผล 5) Evaluating (E) การรวบรวมข้อมูลหลังการนิเทศเพื่อประเมินความก้าวหน้าของครูและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

อย่างไรก็ตาม องค์ความรู้ที่สำคัญยิ่งกว่าขั้นตอนคือ สมการแห่งความสำเร็จของการนิเทศภายใน (The Equation of Success in Internal Supervision) ได้แก่ 1) Systematic Flexibility คือ ระบบต้องมีความชัดเจนในขั้นตอน แต่ต้องมีความยืดหยุ่นต่อความต่างของบุคคล 2) Supportive Leadership คือ ภาวะผู้นำที่สนับสนุน ไม่ใช่เพียงการอนุมัติโครงการ แต่คือการร่วมรับรู้ปัญหาและร่วมหาทางแก้ไข 3) Psychological Safety คือ การสร้างพื้นที่ปลอดภัยทางจิตวิทยา จะทำให้ครูกล้าเปิดรับนวัตกรรมใหม่ ๆ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยความจริงใจและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยสามารถสรุปออกมาเป็นแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 รูปแบบการนิเทศเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัย สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

ที่มา : พรพิมล ราชกิจจาธร, 2569.

สรุป และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการนิเทศเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โรงเรียนเทศบาล วัดศาลามีชัย สังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช สรุปผลได้ว่านวัตกรรม "ซีไอพีอี" (CEIPE Model) มีประสิทธิภาพสูงในการพัฒนาสมรรถนะครูและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน โดยได้รับการยอมรับในระดับสูงจากผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้ผลการวิจัยเกิดประโยชน์สูงสุดและมีความยั่งยืน ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำหรับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรมีการกำหนดนโยบายให้โรงเรียนในสังกัดเทศบาลใช้รูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ (Differentiated Supervision) เป็นมาตรฐานกลาง เพื่อให้การพัฒนาครูสอดคล้องกับระดับพัฒนาการของแต่ละบุคคล และยกระดับมาตรฐานการศึกษาท้องถิ่นสู่สากล
2. การรับรองวิทยฐานะ ควรมีการพิจารณารับรองผลการพัฒนาครูผ่านระบบนิเทศ CEIPE Model ให้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินสมรรถนะหรือการเลื่อนวิทยฐานะ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. บทบาทผู้บริหาร ผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัยและโรงเรียนในเครือข่าย ควรทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยการนิเทศเชิงรุก และร่วมกิจกรรม PLC อย่างสม่ำเสมอ เพื่อรับฟังปัญหาจากพนักงานโดยตรง
2. การจัดสรรทรัพยากร: สถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลและ AI มาเป็นตัวช่วยในการนิเทศ เช่น การบันทึกภาพการสอนเพื่อวิเคราะห์ย้อนหลัง ซึ่งจะช่วยให้ครูเห็นพฤติกรรมตนเองชัดเจนขึ้น
3. การสร้างวัฒนธรรมองค์กร ควรส่งเสริมให้เกิดการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีปฏิบัติปกติ เพื่อลดภาระของผู้นิเทศระดับบริหารและสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการจากฐานราก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของ CEIPE Model กับรูปแบบการนิเทศอื่น ๆ เช่น การนิเทศเชิงพยากรณ์ หรือการนิเทศแบบโค้ชชิ่ง 100 เปอร์เซ็นต์ เพื่อหานวัตกรรมที่เหมาะสมที่สุดกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต่างกัน
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพต่อเนื่องในระยะยาว เพื่อติดตามความคงทนของสมรรถภาพการนิเทศและความยั่งยืนของคะแนน O-NET และ NT ภายหลังจากการนิเทศเสร็จสิ้นลงเป็นเวลา 2-3 ปี

3. ควรศึกษาการบูรณาการเทคโนโลยี Cloud Computing และ Mobile Application ในการเก็บข้อมูลและประเมินผลการนิเทศแบบเรียลไทม์ เพื่อให้การจัดการศึกษามีความแม่นยำและทันสมัยตามความต้องการของท้องถิ่นในอนาคต

References

- กระทรวงศึกษาธิการ. วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา, ชมภพลอย จิตติแสง สุนิสา วงศ์อารีย์และ พงษ์นิมิตร พงษ์ภิญโญ (2567), ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 14 (2), 316-328.
- จามรี เชื้อชัย. (2564). การวิเคราะห์สภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา. วารสารการบริหารนิตยบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 7 (8), 55-69.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2553). หลักสถิติวิจัยและการใช้โปรแกรม SPSS. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2553). การนิเทศการสอน สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย. (2552). “การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนครู วิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีแววความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์”. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการนิเทศ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชร เครือคำอ้าย. (2552). “การพัฒนารูปแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา”. วิทยานิพนธ์ ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการนิเทศ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). เอกสารประกอบการศึกษด้วยตนเอง หลักสูตรช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550) การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

- สุวิมล ว่องวาณิช และ นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2546). แนวทางการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นงลักษณ์ วิรัชชัยและสุวิมล ว่องวาณิช. (2542). การสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ทฤษฎีและการวิเคราะห์เนื้อหา. รายงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย (2567). รายงานประจำปีเดือนมิถุนายน 2567. เทศบาลนครนครศรีธรรมราช.2552.
- Brookfield, S. (1986). Understanding and Facilitating Adult Learning: A Comprehensive Analysis of Principles and Effective Practices. Buckingham: Open University Press.
- Costa, A.L. and Garmston, R.J. (2002). Cognitive Coaching: A Foundation for Renaissance School. 2nd ed. Norwood, MA: Christopher Gordon.
- Glickman, Carl.D. and Stephen P.Gordon and Jovita M.Ross-Gordon. (1995). Supervision and Instructional Leadership: A Developmental Approach. 3th ed.. Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Joyce, R. B., and Shower, B. (1988). Student Achievement Through Staff Development. New York: Longman.
- Pask, R. and B. Joy. (2007). Mentoring-Coaching : A Guide for Education Professionals. Maidenhead : McGraw-Hill.
- Rolfe, A. (2008). Mentoring Works. [Online]. Available from: [http://www. Mentoring work.com/definitions_of_mentoring.html](http://www.Mentoringwork.com/definitions_of_mentoring.html). [accessed 9 March 2025].